

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 8 kor.
Félévre . . . . 4 kor.
Negyedévre . . 2 kor.

Egyes szám ára 10 fill.

Megjelenik minden
vasárnap.

Telefon szám: 15

NÉPJOG

POLITIKAI HETILAP.

A FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség:

Kaposvár, Zárda-utca
17. szám,

hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény inté-
zendő.

A kiadóhivatal

munkakörét *Hagelma*
Károly könyvkereskedő
vállalván magára, az előfizé-
tések, nyilttér- és hirdetés-
díjak és a lap szétküldésére
vonatkozó feladatok ide
intézendők.

A kényszerítő államérek.

Az alkotmányosság theoriái szépek és becsesek. Alkalmazásuk államférfi kötelesség minden államban, melyben nem uralkodói önkény, hanem intézvényes szabadság uralkodik. A történeti alapokon, gyakran honfivérrel megszentelt küzdelmek árán kivívott s fentartott alkotmány nem is kívánja megtagadni azokat s velük szemben — mint a gyermek a szülőihez — a hűtlenség bűnébe esni nem is óhajt, nem is törekszik.

Denincsenek-e helyzetek, melyek tőlük eltérést követelnek és államérekéből kényszerítően parancsolnak?

Bizonyára vannak. Az emberiesség története elég példát mutat a közérdek megóvása érdekében foganatosított kényszer rendszabályokról. De alig van nemzet, melyet az idők viszontagságai ne szorítottak volna oly cselekményekre, amelyeket az állam érdekéből meg kellett tenni, noha normális viszonyok között oly rendszabály sohasem lehet jogosult.

A magyar kormányt a horvát obstrukció ilyen kényszerhelyzet elé állította. Akárhogyan gondolkodjon valaki a parlamenti szólásszabadságról, melynek jogalapján a horvátok állanak, az államnak léte, élete és életfolyamának biztosítása mindenekfelett való. Ennek biztosítása tehát minden kormányzás alapfeltétele.

A kiegyezési javaslatoknak ez év december végéig való elfogadása és törvényerőre emelése ma legfőbb államérek Magyarországnak. Ennek meg kell lenni, mert az a jövő alapja. Hogy ezt a kormány keresztül vihesse törvényes formák között, mivel a fennálló törvényes szabályokat mellőzni nem akarja, kénytelen volt egy egyetlen szakaszból álló javaslatot terjeszteni a ház elé, melyben a kiegyezési javaslatokban foglalt rendelkezéseknek rendeleti uton való foganatosítására felhatalmazást kér.

Az egy szakaszból álló javaslatból a kitűzött határidőre még az obstrukció dacára is törvény lesz

és így az állam érdek megóvása biztosítva leend.

Ez az új kormányjavaslat célja. Rendkívüli intézkedést involvál, de rendkívüli a helyzet is, a kormány javaslata tehát jogosult.

Nem is hisszük, hogy a magyar parlament, magyar képviselői meg ne szavazzák, mert egyet ne feledjünk: A mult obstrukció a nemzet ellenállása volt, de a horvátok obstrukciója a nemzet ellenségeinek obstrukciója! Ezt pedig le kell törni, le kell győzni — minden áron.

Krónika a hétről.

Régóta nem volt izgalmakban gazdagabb hete a politikának az elmúlt hétnél. Az elnökválság tette izgalmassá. Okozója pedig a horvátok obstrukciója volt. Návay és Rakovszky alelnökök ugyanis akarták a horvát obstrukciót letörni, hogy a házszabályokat a szó megvonásával és a horvát nyelvű felszólalások megengedésének korlátozásával szigorúan magyarazzák és alkalmazzák. Nem volt titok, hogy Justh Gyula, képviselőház elnöke nem osztotta e

T A R T A L O M.

A királyné.

Irta: LUX TERKA.

Maurus, a félszemű bölcs öreg pap, a királyné gyermekkori tanítója, barátja, tanácsadója, gyónatője, ott állt a nagy, hűvös, fehér teremben s várta a királyné megszólítását.

A királyné lehajtott fejjel, gondolkodva járkált a teremben és szép, nemes, nyílt arcan zavar látszott. Fehér kezével végigsimított olykor fekete haján, gyönyörű ivü szemöldökét összevonta s egy egy percre megállt a nyitott ablaknál. Olyan szép volt ilyenkor, mint egy alabástrom-szobor, melyre aranyrózsás fátyolt borított a nap.

Az ablak alatt óriási park feküdt, valamikor erdő volt s most mint egy megszelídített oroszán simult a palota lábához. Türelmes hátán csodálatos növények és virágok nyíltak. Granátvörös grenadillák és braziliai pálmák, melyeknek levele az indusok édes és részegítő itala.

Valamelyik rózsabokor között csalogány énekelt s egy óriási bükkfa ágán feketerigó ült és felelgetett a rózsabokor apró dalosának.

A királyné most hosszan és némán állt az ablak mellett s észre sem vette, amint az öreg pap halkán közeledett feléje és aszott kezét rátette vállára.

— Mauna Loa, nagyasszonyom — szólt szeretettel és tisztelettel az öreg.

— Attól félek, fordult meg a királyné szomorú mosollyal — hogy nem vagyok többé a te Mauna Loád, a te tisztelt, nagy királynéd, öreg Maurusom! A népem kigunyol mosolyog rajtam, talán meg is vet.

Kérdőleg nézett az öreg Maurusra, de ez lehunyt egyetlen nyitva levő szemét és hallgatott.

— Ül le, Maurus — intett a királyné s ott az ablak mellett leültek egymással szembe.

— Azért hívtalak, — szólt a királyné — hogy megkérdezzem tőled, mivel tartozom még annak a népnek, aki előbb az enyém volt, azután a fiamé lett s akinek egész ifjuságomat, asszonyi életemnek legszebb és soha vissza nem jövő éveit felaldoztam, odaajándékoztam? Szólj Maurus!

— Még tartozol valamivel — felelte az öreg nyugodtan. — Bocsánattal.

— Minő bocsánattal? — kérdezte a királyné kissé ingerülten s alig hallhatólag rácsapott a széke karjára. — Nem mindent megtettem a népért? Értük éltem, szenvedtem fosztottam ki magamat, mit kívánnak még? Az életem most már az enyém. Husz esztendő kormányzás alatt boldoggá tettem szellemileg, anyagilag és királyt szültem, kinek fejére koronát tehetek. Többet tettem országomért, mint tíz férfi uralkodó mit kívánnak még tőlem? Letettem a kormányzás

pálcáját, nem vagyok többé az ő sorsuknak királynéja, csak a magamé. Engem nem gúny, de hódolat illet meg!

Az öreg Maurus hallgatott.

— Miért nem felelsz? — kérdezte a királyné csodálkozva. — Talán nem tartod jogosnak kívánságomat?

— Nem — felelte keményen az öreg és felnyitotta a szemét. — Nem tartom jogosnak a kívánságodat. Nem tartottad be a sorrendet a nép, az emberi lélek pszichológiájában és nincs jogod azt követelni tőle, amit nem adhat. Ami nem természete: a hála.

A királyné tágra nyitotta ki nagy, fekete gyémánt szemét.

— Nincs jogom a nép halájához? — kérdezte bámulva. — Nekem? Nekem, Maurus?

— Neked királyné és senkinek, aki úgy gondolkodik, mint te. Ha valaki hódolatot kíván az emberektől, azt ne a jósa után kívánja, hanem a kegyetlensége után. Ha nem halálkodik, hanem rettegve mondanák ki nevedet, akkor a hódolat úgy fogna körül, ujjadat gyűrőd. A jószág nem fáj az emberi léleknek s csak ami fáj neki, arra gondol vissza. Ha boldoggá teszel egy embert, elfelejt. Ha megkorbacsolod, gyűlölni fog, de elfeledni soha. A jószág a közöny porszeme, a szél tovasöpri, a kegyetlenség sziklagranit s az emlékezés monumentumát már élő korában felállította magának a kegyetlen szívé. A jószág, Mauna Loa: önzés. A gonosz-

részlet, hanem ragaszkodott a hárszabályok liberális alkalmazásához, melyek szerinte megengedik azt is, hogy a horvátok még személyes kérdésekben s hárszabályvitákban is a horvát nyelvet használhassák. A nézeteltérés oly annyira élére volt állítva, hogy Justh Gyula már lemondó levelét is megírta, különösen, mivel a néppárt által izgatott függetlenségi képviselők is az alelnökök felfogása felé hajlottak. A kormány azonban — okosan — nem akarta az amugy is nehézkos politikai helyzetet még elnökválsággal is súlyosbitani, miért is azonosította magát Justh felfogásával és így a kérdés — legalább egyelőre — ha nem is megoldást, de elodázást nyert.

De folytonos zivatarokban uszik az állam hajója. Alig hogy elült az elnökválság vésszel fenyegető szele, a politikai viszonyok Aelus barlangjából máris más viharok szelei szabadultak ki. Az egyszakaszos kiegyezési törvényhez oda szegődtek Andrassy gróf nyilatkozatai a hárszabályrevizióról, a választói jogról és a nemzeti bankról. Csupa főkérdés. Az egyszakaszos törvényről másutt szólunk; itt csak Andrassy nyilatkozatait jegyezzük fel. A nemes gróf kijelentette, hogy a hárszabályrevizió és az általános választói jog között junktum lesz, melyhez ő állását köti. A nemzeti bankról meg azt mondta egy hozzáintézett kérdésre hogy ő annak ellensége ugyan, de azért az meg lesz, ha a nemzet kívánja. Aztán azt is mondta még a gróf, hogy ha a kiegyezést megszavazzátok, akkor meg lesz az általános választói jog is. Mindezek nagyjelentőségű nyilatkozatok, melyek mindenike egy-egy válság előszele.

A horvátok ellenben vigan és teljes gőzerővel folytatják az obstrukciót szégyenére a magyar törvényhozásnak. A magyar köz-

vélemény meg mit tesz páratlan indolenciájában? Legfeljebb Cicerót idézi: »Quousque tandem obutere Catilina, patientia nostra!« Ez azonban nem sok. Semmi!

Haza felé.

Hosszu időn keresztül nem volt szomorubb cikk, melyet megírnunk kellett, mint annak a folytonos vérvesztésnek a megjelenése, melyet az ország az egyre növekedő kivándorlás által a pótolhatás reménye nélkül szenvedett.

Amennyire szomorú ujságírói kötelesség volt a nemzet erejének gyöngülését jelenteni, annyira örömről szolgál megírni, hogy a kivándorlás nagy és végzetessé válható betegségét, amelyet orvosolni nem tudott az államférfi gondosság, meggyógyították a gondviselés akarataból maguk a körülmények.

Nap-nap után jelzik az amerikai hírek, hogy a magyarországi kivándorlók — visszavándorolnak elhagyott hazájukba. Igaz hát a költő látnoki szava: »Itt élnek, halnod kell!«

Mint egy megtépett, tönkrement hadsereg romjai, úgy térnek vissza mind nagyobb csapatokban az elhagyott haza földjére az Amerikát járt kivándorlók. Akik feizgatott képzelettel, rózsás reményekkel keltek annak idején utra az »ígéret földje« felé, most várokozásaikban csalódva, egy csomó szenvedéssel gazdagabban, nagyobbára pénz nélkül, sőt sokan kiéhezve, lerongyolódva menekülnek haza. A visszavándorlás nemcsak a Cunard-társaság hajóin, Fiumén keresztül történik, hanem a nyugateurópai kikötőkön át is. Ezt mutatják a zsolnai határrendőrkapitányság adatai, mely szerint az ősz folyamán *annyi volt a visszavándorlók száma, hogy több ízben különvonatot kellett számukra indítani.* Így a f. hó 19-én Oderbergről Zsolnára érkezett különvonaton *hét száz, f. hó 20-án ugyanebből az irányból jött különvonaton ötszázhatvanöt* kivándorló érkezett haza, köztük számosan olyanok, akik kölcsönként pénzen vették meg a hajó és vasuti jegyüket is.

Csalódásaik és visszavándorlásaik okául azt adják elő, hogy *Amerikában a pénzügyi válság miatt az ipari és gyárimunkák erősen*

megcsökkentek, miért is mind nagyobb és nagyobb lesz a munkahiány. Így a *kereset nagyon megfogyott* és a *munkabér leszállott*. Bizony jó lesz, ha ezt kivándorolni szándékozó megtevesztett honfitársaink figyelembe veszik és az eget-földet ígérő ügynökök csábító szavainak nem ülnek fel többé oly könnyen.

Az amerikai legutóbbi jelentések szerint a visszavándorlás még fokozódik is, amit az élelmes amerikai hatóságok arra használtak föl, hogy fölemelték az Európa felé utazó fedélközi utasok utazási díját. Ennek dacára a legutóbbi napokban 3200 fedélközi utas indult utnak hazafelé.

Az amerikai lapokat is élénken foglalkoztatja a nagymérvű visszavándorlás; okulásul azok részére, kiket érdekel, itt közöljük a következő New-yorki tudósítást:

Az Egyesült Államok minden részéből ezerszámra bocsátják el a munkásokat. Az olasz, lengyel és magyar munkások olyan gyorsan menekülnek Amerikából, amilyen gyorsan őket a hajók csak elszállítani képesek. Ez nagy megkönnyebbülést jelen az amerikai munkásokra nézve, mert a gyárak, amennyire lehet, csak külföldi munkásokat bocsátanak el, az amerikaiakat pedig megtartják. A nagy állami és vasgyárakból eddig elbocsátott munkások számát több, mint négyszázezerre becsülik.

A csetneki csipkekészítés tanfolyama.

Az Országos Tulipán-Szövetség kaposvári fiókjának s a Magyar Védő Egyesület tagjainak ama határozatát, hogy a csetneki csipke és csipkeverés tanítása céljából tanfolyamot nyitnak, követte a tett, amely főként Rusa Ernőné dr., a Tulipán-fiók elnöke és Prilisauer Adolfné fáradságot nem ismerő, odaadó, lelkes működésének köszönhető.

A központi elemi népiskola fő-utcai új épületében e hó 20-án délután megnyitottak a tanfolyam, melyen mintegy huszonöten jelentek meg. Legnagyobb részét uri nők, asszonyok és leányok, de voltak néhányan olyanok is, akik a csetneki csipkekészítést üzletszerűleg fogják gyakorolni, amelyből létfontosságukat biztosítják maguknak.

ság: bátorság. Jót elsősorban is önmagunkért teszünk, de rosszat: másokért.

A királyné lehunyta szemét, összerázkódott és felállt. Párszor végigment a nagy, fehér termen, melyet mintha aranyhidakkal választott volna el a nap egy-egy fénysávja, azután megállt az öreg ember előtt és megfogta a vállát.

— Maurus — mondta mélyen a szeme közé nézve — te megcsaltál engemet! Megcsaltad bennem: a gyereket, a serdülő leányt, az asszonyt és a királynét!

— Igaz — felelte az öreg. — Megcsaltalak, mert nem arra tanítottalak, amire a királyokat tanítják: hogy önmagukban Istent lássanak, az emberek között az első személyt. Olyan királyt neveltem belőled, Mauna Loa, aki népe között az utolsó személy legyen önmagára nézve. Megcsaltalak, mert embert neveltem beléd, a jóság önzésével teli szívet. Csak te rád gondoltam, mert nagyon szerettelek és azt akartam, hogy ha boldogtalan leszel is, de a saját lelked maradjon meg a legjobb és legtisztább barátodnak. Nem a népet, nem az embereket szerettem, csak téged. Az embereket ismerem és nem szeretem, csak szánom őket. Láthatod ebből, szegény királyném, milyen végzetellen önzés a szeretet és a jóság. Szinte azt hiszem, mint most végignézek itt magamban az életemen, hogy nagyobb bűn, mint a gonoszság.

A királyné kétségbeesetten nézett maga elé.

— Jól van, Maurus, értelek! Mindent értek s ha még egyszer születnék, ismét azt lennék, aki vagyok. De beszélj nekem a háláról, a háláról valamit, mett megőrülök! Min-

dent odaadtam népemért: ifjúságomat, leányálmaimat, első szerelmemet s annak hitvese lettem, akit a politika népemnek java választott ki számomra. Hát beszélj nekem, Maurus, a háláról, hisz lehetetlen, hogy ez a legszebb virág a az emberi erénynek kihalt volna a szivekből?

Maurus sápadtan hajtotta le fejét.

— Nem tudok arról beszélni, ami nincs — felelte szomorúan.

— Tudsz! — kiáltotta a királyné szenvedélyesen. — Ha tudsz az Istenről beszélni, akit csak sejtessz, belésszuggeralód szivedbe, leborulsz láthatatlan képe előtt, akkor tudsz beszélni a háláról is! Nézd, öreg Maurus, hisz mi mindketten tudtuk, hogy a szerint hisszük az Istent, amint élünk a lelkünkben. Nem az Isten törvénye szerint élünk, hanem a saját lelkünk erkölce szerint: él bennünk az Isten. Hát ne vedd el lelkemnek legdrágább háláról alkotott fogalmat. Nézd Maurus, én alkotmányt adtam népemnek.

— Már elfeledték — felelte az öreg tompán.

— Évszázadokon keresztül rabszolgák voltak, elnyomottak, én felszabadítottam őket.

— Már elfeledték.

— Vallásszabadságot, politikai jogokat adtam.

— Elfeledték.

— Magánvagyonomnak felét odaajándékoztam a turális célokra.

— Elfeledték.

— Ipart teremtettem, kereskedelmet, háborút nyertem.

— Elfeledték.

— Dolgoztam, tanultam, úgy mint egy

férfi, hogy értek, tudjak mindent. Mindenféle államtudományt, katonai és jogi dolgokat.

— Elfeledték.

— Igazságos voltam és mindig érdem szerint jutalmaztam.

— Elfeledték.

— Elfeledkeztem nememről, elfeledtem, hogy asszony vagyok, csak királyné és anya voltam.

— Elfeledték, Mauna Loa!

A királyné zokogva rejtette el arcát s visszaült az ablak mellé. Térdére könyökölve sirt s lehajtott fejének fekete fürtjei szikrazva égtek a nap arany sugarában. Az öreg Maurus meghatva nézte és csönd, bánat, keserűség gyűrűzte körül a királyi palota termét. Egy idő múlva Maurus így szólt:

— Mauna Loa, nagy királyné voltál, de ezt az embereket máris elfeledték. Csak azt nem fogják soha elfelejteni, hogy egyszer életedben gyöngye is voltál... Asszony...

A királyné felvetette a szemét.

— Még csak harmincnyolc éves vagyok és a többi emberek sohasem vétkeznek?

— Minden ember vétkezik, de minden vétek között az a legnagyobb: mikor a bűnös a másik bűnös felett ítélkezik. Ehhez épp úgy, mint az oktalan és neveléséges göghöz, amíg az ember nem végzi el az életet, nincs joga; azután pedig nincs rá szüksége.

A királyné letörölte könnyeit és figyelmesen nézett az öreg Maurusra.

— Igazad van! — sóhajtott elgondolkodva. Még valamivel tartozom az embereknek: bocsánattal.

És megrázta a fejét, kiegyenesedett s intett az öreg Maurusnak, hogy elmehet.

A tanfolyamra még mindig folynak a jelentkezések. Prilisauer Adolfné (Tallian-utca 12. sz. a.) lakásán s remélhető, hogy a tanfolyam tagjainak száma eléri az ötvenet!

Az első órától is meglátszott, hogy a mozgalom teljes sikerrel járt s a felügyelőbizottság jelenlétében, dr. Rusa Ernőné és Prilisauer Adolfné kívül dr. Gros Viktorné, Noszlopy Tivarné, Perczel Ákosné, dr. Vass Miklósné, dr. Csonka Edéné lelkesen fogtak a munkához. Ahol pedig ennyi kedves és szép asszony, igaz honleányi ihlettel eltelve, szilárd elhatározással megy kitűzött, nemes célja felé, ott a siker biztosítva van.

Üdvözljük a derék hölgyeket s felhívjuk a nagyközönség szíves figyelmét a tanfolyamra.

H I R E K.

— **Főúri esküvő.** E hó 18-án Budapesten, a jezsuita atyák templomában, ragyogó fény és káprázatos pompa között folyt le egy magyar főúri esküvő. Széchenyi Aladár grófnak, a somogyvármegyei függetlenségi és 48-as párt elnökének és vármegyének általánosan tisztelt vezéralakjának leányát Széchenyi Mária grófnőt vezette oltárhoz Windischgrätz Lajos herceg, az osztrák Windischgrätz hercegi családnak ifjú sarjadéka. A főúri esküvőről, amely páratlan látványosságot nyújtott a szebbnél-szebb magyar diszvíveletnek, a fővárosi lapok hasábos tudósításokat közöltek és az egész magyar sajtó rokonszenvesen üdvözölte a frigyét, mely a magyar főúri családok egyik legnépszerűbbikének tagját fűzte frigybe azzal az osztrák hercegi családdal, melyet egyre több kötelek fűz a magyar társadalomhoz. Jelen volt az esküvőn királyunk unokája, Erzsébet főhercegnő is, aki szintén egy Windischgrätz hercegnek felesége. A fiatal pár az esküvő után Velencébe majd Kairóba utazott nászutra.

— **A hó.** Szombat reggelre fehér világra ébredtünk: megjött az első hó. Fehér a mező, a fák, a házak; a világ új köntöst öltött magára, avultját felcserélte ujjal, tisztával, az értatlanság színével, mintha el akarná takarni régi, sötét arcu latját a jövőendő elől. És a szemnek csakugyan jól esik e változás; még a lélek is mintha megörvendene a végtelen tiszta hőmezőnek, melyen a tekintet a végtelenbe siklik. A föld fehér takarója a tél disze; sokan csak ezért szeretik, mások mert hirtőke testvéreinek, a jégnek Mindenképen ujjongva fogadott barátja a gyermekvilágnak, mely mohón esik neki a fehér anyagnak, hogy hőembert alkosson belőle, szájába pipául vesszét nyomjon és hirdesse: itt a tél, itt a hó, hull a hó!

— **Tisztelgések az alispánnál.** Kacs-kovics Lajos alispánál pénteken tisztelgett a somogyvármegyei tüzoltószövetség és az orsz. iparművészeti társulat kaposvári fiókja. Az alispán mindkét testület küldöttségének megígérte a maga a vármegye jóindulatu támogatását.

— **Rákóczi lovasszobor.** Mióta a bujdosó fejedelem hamvai hazai földben pihennek és dicső Rákóczi Ferencünk magyar földben szőheti tovább színes álmait Magyarország nagyságaról, szabadságaról: mind szélesebb és szélesebb körökben nyilvánult a kívánság, hogy a dicső nemzeti fejedelemnek méltó szobrot kell emelnünk. Annyit álmódzott a nemzet erről az ő eszményképéről, aki két évszázadon át phent idegen hantok alatt, hogy most már általános nemzeti óhajta lett, megörökíteni a hazaszeretet idealját, a magyar szabadság legdicsőbb harcosát II. Rákóczi Ferencet. Hadd lássuk fényes alakját folyvást szemünk előtt, hadd merítsen a ragyogó példából lelkesedést a csüggedő honfi szív, ihletet a költő, halálmegevetést a szabadság bajnoka.

Mozgalom indult meg egy monumentális lovasszobor alkotása iránt, mely mozgalomnak a legjobb hazafiak állanak az élén. A szobor-alap javára megindult a gyűjtés és gróf Andrássy Gyula védnökségével bizottság alakult, amely az eddig egybegyűlt alap kiegészítésére tárgysorsjátékot rendez. A bizottság diszelnőke Hadik Endre gróf belügyi államtitkár, elnöke Szalay László főispán. Ezeknek a hazafias célu sorsjegyeknek árusítását már megkezdték. Egy sorsjegy ára 1 korona. A főnyeremény negyven-ezer korona értékű briliáns ékszer, további nyeremények egy tizezer korona értékű négyüléses automobil vagy egy briliáns női garnitúra, egy hatezer korona értékű teljes vadászfelszerelés, egy ötezer korona értékű könyvszekrény 500 diszkötéssel stb stb. Az összes nyereménytárgyak értéke 90,000 kor.

A bizottság a sorsjegyek terjesztésénél különösen számít a hazafias érzésű magyar hölgyekre, akik bizonyára élénk buzgalommal fognak közreműködni, hogy Zrinyi Ilona fiának szobrot emeljen a hazafias kegyelet. A Rákóczi lovasszobor-bizottság a gyönyörű nyereménytárgyakból kiállítást rendezett, melynek gazdag műipari tárgyai látványosság számba mennek.

A kiállítást e hó 20-án mutatták be a sajtónak, Budapesten a Royal-szálló külön termében. A bemutatásra megjelent a mozgalom védnöke, Andrássy Gyula gróf belügy-miniszter is, továbbá Hadik Endre gróf diszelnök, továbbá Zichy Béla gróf és Thaly Kálmán országgyűlési képviselő.

— **Mulatság.** A Kaposvári Nemzeti Casino Egyesület 1907 nov. 30. napján a „Korona” vendéglő nagytermében táncestélyt rendez.

— **A hazatérők segítése.** Az Amerikából hazatérő kivándorlók segélyezésére a Tulipán-Szövetség — Magyar Védő Egyesület nagyszabásu mozgalmat indít. Élelemmel és ruházattal látja el őket és keresethez juttatja. Az anyagiak előteremtése végett Budapesten december 1-én nagyszabásu matinet rendez. A fényes siker érdekében gróf Apponyi Albertné buzgólkodik.

— **A megyebizottsági választások.** Vármegyének területén teljes rendben letolyt a vármegyei törvényhatósági bizottsági tagok választása. A függetlenségi párt kevés kivétellel győzelemre juttatta jelöltjeit.

— **Káptalan és egygyermekrendszer.** A veszprémi székes káptalan dicséretes példát mutat az egygyermekrendszer megszüntetésére. Újévtől kezdve azoknak a családok cselédeknek, akiknek kettőnél több gyermekük van, gyermektartási pótlékot ad. A harmadik gyermek után évi 10, a negyedik után 20, az ötödik után 30 koronát kapnak a gyermek tizenharmadik életévéig. Azonkívül minden gyermek születése alkalmával 15 korona segítségben részesíti a szülőket.

— **Sok a tiszt.** A honvédségnél igen nagy a tiszték száma, miért is azt apasztani fogják. E célból a miniszter rendeletet bocsátott ki, melylyel kimondotta, hogy az önkéntesek közül tartalékos tisztet nem vesznek a tényleges létszámba, továbbá, hogy a hadapródiskolákba csak minden második évben vesznek fel az első évfolyamra növendékeket.

— **Komolyan gondolkozó fiatal aszszonynak** mindig kiterjed a figyelme férje ura szükségleteire is, nem hagyja a hazat „Háztartási Collectio” nélkül, melyet az Első Alföldi Cognagyárból rendel Kecskemétről.

— **Az Országos Gyermekvédő Liga** f. hó 28-án délután 6 órakor közgyűlést tart Budapesten, melyre Somogyvármegye törvényhatósága részéről gr. Széchenyi Aladár, Kaposvár rt. város részéről Rusa Ernőné választattak meg kiküldötteket.

— **Képviselőválasztás.** Somogyvármegye központi választmánya a lengyeltóti-i választókerületben a képviselőválasztás megajtására december hó 2-át tüzte ki. A füg-

getlenségi és 48-as párt ismét nagy lelkesedéssel egyhangulag Gaál Gasztont jelölte. Megválasztása hihetőleg egyhangu lesz. De győzelme minden esetben biztosra vehető.

— **A sóhiány.** Az országban többfelé mutatkozott a sóhiány. Kaposvárott a fogyasztóközönség most kezdi érezni e kellemetlenséget, mert egyes kereskedőknél már nem kapni sót. Elfogyott a készlet és újabb nem érkezett. Remélhetőleg azonban nem sokaig tart a sóhiány és nemsokára a szakácsnéink megint elsózhatják a levest.

— **A Magyar Könyvtár jubiláris sorozata.** Az olcsó és jó könyveknek az a nagyértékű gyűjteménye, mely „Magyar Könyvtár” cím alatt országsszerte ismert, most töltötte be fennállásának tizedik esztendejét és egyuttal most bocsátja közzé az 500-adik számmal jubiláris sorozatát. A magyar vivodalomnak alig van oly jelese, melyet e gyűjtemény be ne mutatott volna közönségének. A „Magyar Könyvtár” megszerezte élő nagy íróink számos művének kiadási jogát is, s az elhunyt nagyok közül azokat is, akiknek szerzői joga még védve van. Így Arany Jánosnak majdnem minden munkáját közölhette, Jókaitól, Mikszáthtól is nagyon sokat. A külföldi szépirodalom ismertetése körül is jelentékeny szolgálatokat tett. Mindig iparkodott aktuális lenni és a legújabb írókat is hozzáférhetővé tenni közönségének, amellet azonban soha sem közölt alantaszinvonalu dolgokat, akkor sem, ha kelendősegre csábíthattak, nem közölt erkölcsstelen, ledér és léha műveket, hanem úgy válogatta meg anyagát, hogy a „Magyar Könyvtár” címet bizvást kihívithetné a családi jelzővel. Ismeretterjesztő munkái között is igen sok a becses: írói monografiák, jeles szóközi művek, klasszikus történetírók, uti levelek stb.

A középiskoláknak meg éppenséggel nélkülözhetetlen olvasmányokat nyújtott egyrészt a magyar történet fontos forrás-műveinek gondos kiadásával, másrészt nemcsak a nemzeti, hanem az ó klasszikai és a modern irodalmak számos remekének közzétételével is. Az új sorozat első száma Beöthy Zsolt három irodalomtörténeti dolgozatát adja „Költők és hősök” címmel.

A külföldi munkák sorát Daudet és Wilde gyarapítják — amaz egyik legszebb munkájával, a „Művészasságok” című elbeszélésekkel, a másik pedig híres aforizmaival. A jelen sorozattal együtt jelent meg a gyűjtemény jubiláris jegyzéke, melyet minden könyvkereskedőnél ingyen lehet megkapni és szívesen megküldi a kiadó cég is: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) Budapest, Andrássy-ut 21. A „Magyar Könyvtár” egyegy száma 30 fillér.

— **A tolltisztító gép az államok használatában.** Statisztikusok már rég beigazoltak, hogy a szappanfogyasztás egyes államokban a kulturával áll szoros összefüggésben. A gőz és villam mai korszakban éppen így lehetne következtetni egyes államok közegészségi viszonyaira a tolltisztító gépek használatából is. Érdekesnek tartottuk a jelenleg használatban levő tolltisztító gépeket összeírni és abból megállapítani, hogy Németországban, a feltaláló hazájában ezidőszert nem kevesebb, mint 119 tolltisztító gép van használatban. Franciaország 50 tolltisztító gépével a többi államokkal szemben vezet, míg Sweiz 26, Norvégia 22, Bajorország 22, Oroszország 16, Szászország 15, és Magyarország 5 géppel rendelkezik. A városok sorában Brémában 9, Bécsben 2, Budapesten 2, Kolozsváron 1, Nagyszombatban 1 és Kaposváron 1 van felállítva. És mert a mi magyar hazánkban ezen közegészségileg megbecsülhetetlen gép a legkisebb számban, csak 4 városban van használatban, annál nagyobb érdeme Rózsa János vegyészeti gyáro-nak, hogy az ő modern gondolkodása lehetővé tette, hogy a mi szűkebb hazánk, Kaposvár is eme négy város között szerepel. Megelőzve ezzel több sokkal nagyobb várost és előmozdítva egyuttal a mi közegészségi viszonyaink javulását is.

K ö z g a z d a s á g.

Egyesült erővel előre!

Vajmi kevés azoknak a száma hazánkban, kik helyzetükkel, sorsukkal teljesen megelégedve volnának. Mindenki többet akarna a földi javakból, örömeiből s minél kevesebbet a munkából. Ezért hangzik aztán a panasz a fennálló jogrend, a különböző intézmények, a művelődési, gazdasági, ipari és kereskedelmi viszonyok mostohasága ellen.

Jogos-e csakugyan a panasz? Annyira rosszak-e nálunk a közállapotok, hogy ezekkel szemben nincs más orvosság, mint a panaszkodás, rombolás és ezen vérellszerzett szép hazánknak hűtlen elhagyása?

Hiszen hazánk és nemzetünk története azt bizonyítja, hogy láttunk mi már a mostaniaknál sokkal nehezebb napokat is, de azért mégsem csüggedtünk, mégsem vészünk el, sőt amint a palma — saját terhünk alatt erősödöttünk. Hiszen ma sem szűl gyáva nyulat Nubia párdúca; ma is áldással árasztja el gyermekeit e tejjel és mézzel folyó drága föld. Miért hát a panasz ajkunkon, miért a keserűség szívünkben? Miért várjuk mástól, valami csudától helyzetünk javítását; mikor az egészen a mi hatalmunkban, a mi kezünkben van?

És mégsem állunk ott, ahol állhatnánk. Nem, mert a magyar ősi büne a széthuzás, a közönyösség és a könnyű élet után való erőszakos törekvés átokként nehezedik minden intézményünkre. Összetartani a jóban: a haza védelmében és felvirágoztatásban; nemcsak magunkért, hanem a közért, az emberiség boldogításáért; kevesebbet élvezni és sokkal többet dolgozni: a ki ezekre megtanítaná a magyart, az lenne e honnak második megalapítója.

És mivel hazánk — mezőgazdasággal foglalkozó állam lévén — legnagyobb részben földmivelő elemmel bír: nagyon természetes, hogy leginkább ennek a népnek sorsa érdekli mindazokat, kiket hazánk és nemzetünk jövője érdekel. Ez az osztály — mint egy híres nemzetgazdász mondja — a nemzet fájának a gyökere. A korona virágai, levelei és ágai sőt maga a törzs is elhalhat, de ha a gyökérzet egészséges, ezek ismét megifjodhatnak. Ám hol a gyökér nem sokat ér, ott az egész fa is tönkre megy.

Örömünkre szolgálhat azonban, hogy hazánk néhány kiváló embere — megértve az idők jelét — áldásos mozgalmat indított meg annak a népnek megmentésére, a melyet eddig tanítottak ugyan a népiskolában, az életben szükséges tudományokra, adtak ugyan neki egyéni szabadságot és jogokat, de mindezekkel, mindmegannyi éles késsel csak önmagát pusztította, mert arra nem nevelte senki, hogy ezen kincseket miként értékesítse nemcsak a maga, hanem a hazája javára is. Bizonyára sokféle üdvös hatása van ennek, de csak azt említjük fel, hogy rendre, takarékoságra szoktatja a népet.

Ahol nincs rend, ott nincs előmenetel, nincs megelégedés; a rend ellenben a boldoguláshoz, a megelégedéshez vezet. Rendre kell a népet szoktatni, mert ennek hiányában nem akkor és nem úgy teljesíti kötelességeit, a mikor és a hogyan kellene.

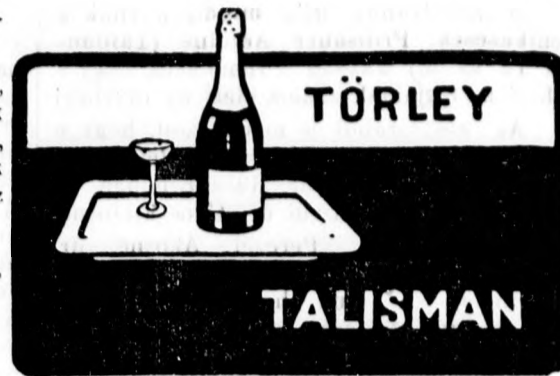
A renden kívül takarékoságra is kell szoktatni a népet. Erre ugyan nem kellene nevelni a népet, ha az önzésben, a fősvénységben állana a takarékoság. Idealizmust nem igen találunk nála. Mindent ebből a szempontból néz és ítél; van-e belőle anvagi haszon? Erre vezethető vissza még a gyermekhiány is. Ez azonban ép oly beteges állapot, mint a tékozlás. E két szélsőség között van az arány, középuti a józan

takarékosság, melyre népünket szintén nevelnünk kell.

És végül a széjjelhuzás, pártoskodás, egyenetlenkedés veszedelmes nyavalyait irtsuk ki a népünk minden rétegének lelkületéből, hogy összefogva, egyesült erővel haladhassunk azon az uton, mely az igazi boldoguláshoz vezet.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Rusa Ernő.

Nyomdai munkákat

jutányos áron készít

Hagelman Károly

könyvnyomdája

Kaposvár.

A mezőgazdasági iparrészvénytársaság kaposvári bérlete

eladásra bocsát, kaposvári borpincéjéből 1907. évi termésű, tisztán kezelt, jó minőségű

fehér- és siller borokat

vevő hordóiban átadva.

Közelebbi felvilágosításokkal készséggel szolgál a béruralom kaposvári központi irodája.

JOHNSTON aratógépeit

kizárólag a magyarországi viszonyoknak megfelelőleg készítve egyszerű és tökéletes kivitelben, olcsó árban szállítjuk.

Bächer Rudolf és Melichár Ferenc,

a Johnston Harvester Co. Batavia

Magyarországi kizárólagos képviselői

Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

Árajánlattal készséggel szolgálnak.

11856. szám.

1907.

Hirdetmény.

Kaposvár rt. város képviselőtestülete egy téli előadásra is alkalmas
fűthető szinkörnek

120.000 korona költségen leendő megépítését határozta el és megbízást adott, hogy a szinkör tervezése és megépítésére pályázatot hirdessek.

Ezen megbízás folytán a szinkör tervének, műszaki leírás, valamint az építésre ajánlatul szolgáló részletes költségvetésnek benyújtására határidőül **folyó évi december hó 30-ik napját** tűzöm ki.

A szinkör a vasuti állomás előtti teljesen szabad téren a Rákóczi-téren fog megépíttetni, mely tér a szinkör előtt parkirozva lesz.

Az építési költség az ingó berendezésen kívül 120.000 koronán túl nem terjedhet; a szinkör befogadó képessége 1200 személyre terjedjen; falazata faváz közötti téglafal vagy ezzel egyenértékű más falazat teljesen bevakolva, homlokzata kiképezendő; a szinpad alapincézve és az egész szinkör alkalmilag fűthető is legyen.

A képviselőtestület fentartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül bármelyiket választja, vagy mint kivitelre alkalmatlant valamennyit mellőzi.

Kaposvár, 1907. évi november hó 6-án.

Németh,

polgármester.

RÓZSA JÁNOS

vegyészeti ruhatisztító, plissirozó ágytolltisztító és
gőzműfestő intézete

Kaposvárrott, Fő-utca 31. sz.

SAJÁT HÁZÁBAN.

Ajánlja a legújabb gépekkel felszerelt

plissirozó, guvrirozó, vegyészeti

ruhatisztító és gőzműfestő gyárát,

mely legújabban

ágytolltisztító géppel

bővített ki. — Ezen közegészségi és tisztasági szempontból felette megbecsülhetetlen eljárást melegen ajánljuk háziasszonyok, intézetek és kórházak figyelmébe.

Tisztítás folytán a toll 100%-al növekedik.

Előzetes bejelentés után a toll tisztítása meg is várható.

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek e lap

kiadóhivatalában.

Hagelman Károly

könyvnyomdájában

egy

tanuló

felvétetik.

NAGY LAJOS
SZIJGYÁRTÓ, NYERGES ÉS BŐRÖNDŐS
KAPOSVÁR, Erzsébet-ut 12. szám. (Piac-tér.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives figyelmébe ajánlani elsőrendű

szijgyártó, nyerges és bőröndös

üzletemet, melyet helyben, **Erzsébet-ut 12. szám** alatt (piac-tér) nyitottam és a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelően rendeztem be.

Raktáron tartok **kocsizó, lovagló és istálló felszereléseket**, ugyszintén **bőrönd, vadászati és bőr-diszmnű árukat**.

Megrendeléseket és javításokat pontosan készítek.

MORGOS JÓZSEF

polgári, papi és egyenruha-szabó, Somogyvármegye szállítója
Kaposvár, Fő-utca 8. (A vármegyeház mellett.)

Alapított 1880.

Alapított 1880.

Saját műhelyemben legfinomabb honi és külföldi szövetekből mérték után készített

nyári, őszi, téli és tavaszi öltözeteket, papi öltözeteket, egyenruhákat, felöltöket, alkalmi ruhákat

és minden e szakmába vágó ruhákat ajánlok a nagyérdemű közönség figyelmébe. — Huszonhét év óta fennálló üzletem jó hírneve kezeskedik a szolid kiszolgálásról, melyet ezután is kiérdemelni lesz főtörekvésem.

Szives támogatásukat továbbra is kérve

kiváló tisztelettel

MORGOS JÓZSEF

polgári, papi és egyenruha-szabó
Kaposvár, Fő-utca 8.

Eladó ház!

A „Kaposvári Hitelszövetkezet” tulajdonát képező nyolc lakásból álló adómentes új ház és kert Kaposvárrott, Fő-utca 111. sz. alatt

szabad kézből eladó.

Venni szándékozók az eladás feltételeiről a Hitelszövetkezet hivatalos helyiségében (Kaposvár, Korona-u. 5. sz.), vagy dr. Rusa Ernő ügyvéd irodájában bármikor tájékozást szerezhetnek.

Iroda áthelyezés!

GOLDBERGER A. V.

cég tisztelettel értesíti m. t. ügyfeleit, hogy **35 év óta fennálló**

hirdetési irodáját

(jelenleg Budapest, IV., Váci-u 20. sz.)

1907. november 10-én

saját házába

Budapest, IV., Molnár-utca 38. sz.

helyezi át.

Hirdetések felvétele a világ összes LAPJAI és NAPTÁRAI részére.

Legközelebb meg fog jelenni a

SOMOgy-KAPOSVÁRI

MAGYAR NÉPNAPTÁR

1908. évre.

KAPHATÓ:

HAGELMAN KÁROLY

könyv- és papirkereskedésében

KAPOSVÁROTT.

Nyomatott Hagelman Károly könyvnyomdájában Kaposvárrott.